

Učiteljski

TOVARŠ.

Izhaja
1. in 15. dne vsakega
meseca na celi polt.

—♦♦♦—
List za šolo in dom.

Velja
za vse leto 2 gl. 50 kr.,
za pol leta 1 gl. 30 kr.

List 3.

V Ljubljani 1. februarja 1872.

Tečaj XII.

Odgoja in nauk.

Človek je tako vstvarjen, da potrebuje odgoje. Odgoja mora naj pred skerbeti, da je človek na telesu zdrav in gibčen, potem, da se uči misliti, in da si pridobuje za vsakdanje življenje potrebnih znanosti, da se njegova volja napeljuje in nagiba k dobremu, da je njegov duh jasen in za vse lepo občutljiv, in da se mu v sercu zbuja in ukorenini prava pobožnost.

Odgoja je namen, in sredstvo k temu je navada in nauk. Navada k vsemu dobremu mora se pri otrocih začenjati že domá, že v maternem naročji. Ako otroci prišedši v šolo ne prinesejo sabo lepih navad, pred vsemi pa navade na pokorščino, je potem učenje brez posebnega vspeha. Za take lepe navade morajo skerbeti posebno matere.

Dobro je, ako se odraščena dekleta pri daljnem izobraževanju namesto, da bi se s tujimi jeziki preveč ukvarjale, učé, kako se mladina odgoja; zastran tega pa je tudi treba, da starši podpirajo tiste, ki v šoli in domá izrejajo njihove otroke.

Stari učitelj je imel navado, da je staršem, ki so mu otroke v šolo pripeljali, naročal dve reči. Djal jim je: „Sam ne morem vzrejati, vi morate mi pomagati, in če mi pomagate, nikar mi ne zavirajte, t. j. kedar jaz hočem naprej, da bi vi hotli nazaj“. In če so mu starši svoje otroke hvalili, da že nekaj šolskih reči znajo, povedal jim je povest od godeca, ki je učil citrati. Ta godec je rekel: „Kedar pride k meni kak učenec, ki nič ne zna, tirjam za podučevanje pet goldinarjev, če pa že kaj zná, pa deset“. In če so ga vprašali, zakaj tako, djal je: „Pet gl. tirjam da ga učim, in pet, da ga odvadim, kar prav ne zna“.

Tako so tudi nekteri starši, ki mislijo, da otroci morajo vsaj čerke poznati, ko gredo v šolo, ter jih že eno leto popred ali sami učé ali pa

h kaki stari zasebni učenici pošiljajo k nauku. Tega truda staršem kar nič ni treba. Učenje je šolska reč. Starši naj le skerbé, da svoje otroke lepo vzrejajo, t. j. da jih navadijo na vsako besedo naglo vbogati in pri naj manjšem delu gledajo na to, da so natančni, ker šolski otroci morajo na tanko spolnovati učiteljeve ukaze, če se hoče, da v šoli napredujejo. Domača ali hišna naloga je tedaj, da starši otroke vzrejajo, šolska pa, da se podučujejo in pri tem tudi ob enem vzrejajo. Višje šole imajo več opraviti z učenjem.

Odgoja mora tedaj v domači hiši vterditi si korenine in potem v enem kolovozu s šolo nadaljevati, učenje pa se mora vse le šoli pripuščati. Tudi tako imenovano posebno podučevanje učencev (inštrukcije) so nepotrebne. Večkrat se prigodi, da se učenec v šoli napeljuje po tem, domá pa po drugem vodilu, in nasledek tega je splošna zmešnjava, da učenec ne napreduje. Pravo učenje v šoli ima za svojo poglavitno nalogo opazovanje, po katerem potem vsi zaumeni prihajajo v učencevo dušo. Že Komenski je djal: „V šoli naj se učenec uči najpred opazovati, potem še le popisovati, ker le iz opazovanja izhaja pravo učenje in prava terdna vednost“.

V šoli se mora otroke vaditi prav in redno misliti in sicer tako, da pri mišljenji tudi čuti. Tedaj je prva učiteljeva naloga ta, da učence vadi z občutkom misliti, ker v tem je podlaga vsega drugega izobraževanja za opazovanje, predstavljanje in zaumenje.

Naj bi tedaj starši in učitelji dobro razumevali svojo nalogo. Starši naj bi svoje otroke od prvega trenutka, ko jim jih Bog dá, prav vzrejali, učitelji pa naj bi v šoli dobro vzrejo nadaljevali in jih prav podučevali. Le s tem, ako domača hiša in šola spolnujeta svojo dolžnost, širi se omika med ljudstvom.

O slovenskem učiteljskem zboru.

Da so učiteljski zbori važni, da koristijo šoli in učiteljstvu, mislim mi ni treba dokazovati; jasen dokaz tega je, da so imeli učitelji v raznih deželah že več takih zborov, da jih še tudi v prihodnje mislijo osnovati in da jih posamesne vlade v tem početku podpirajo. Tudi naši sosedni učitelji na Hervaškem imeli so pretečeno leto v Zagrebu tak zbor, katerega se je mnogo slovenskih učiteljev vdeleževalo. In kaki vspeh je imel ta zbor? Vzbudil je učitelje hervaške, vzrokovoal živahno gibanje na šolskem polji, pridobil mnogo prijateljev šolstvu in postavil temelj „narodni šoli“ in splošni ljudski omiki.

Kaj pa mi Slovenci? Pri nas, žalibog še ni šolstvo na istej stopinji, na kateri bi moralo biti, da bi iz njega vél pravi duh omike v